

SZERKESZTŐSÉG

hova

a lapba szánt kéziratok
küldendőkSzékelyudvarhely,
ev. ref. papi lakás.Előfizetési pénzek,
reklamációkBecsek Dániel Fia
könyvnyomdájába inté-
zendők: Sz.-udvarhely
Árpád-utca 3.

VASÁRNAP

KÉPES CSALÁDI HETI UJSÁG.

FŐSZERKESZTŐ:
NAGY KÁROLY, ref. theol. tanár.FELELŐS SZERKESZTŐ:
VAJDA FERENCZ,
székelyudvarhelyi ref. pap.

KIADJA:

Az Erdélyi Ref. Egyházkerület
»Egyházi Értekezlete«

Megjelenik:

minden vasárnap egy iven.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egy évre . 4 kor. Negyedévre 1 kor.
Fél évre . 2 kor. Egy szám ára 10 fill.

Hazaszeretet.

Születés, rang, valláskülömbőség elválaszthat minket egymástól; különféle elvi meggyőződések ellenségekké tehetnek, de egy érzésben, édes hazánk szeretetében egygyé kell olvadjunk mindnyájan; szívünknek egy érzete, agyunknak egy gondolata, vágya kell hogy legyen: ennek az ezer éves hazánknak boldogulása. Ez az érzés le kell rontson mindenféle társadalmi korlátokat, meg kell hogy döntsön mindenféle egyéni meggyőződéseket.

És vajjon ugy találjuk-e? Vajjon minden cselekedeteinkben, tevékenységünkben a haza boldogságát tartjuk-e szemünk előtt? Vajjon mindnyájan Istentől adott tehetségeinkkel a haza javán munkálkodunk-e? Vajjon egyéni érdekeinket, meggyőződésünket alá tudjuk-e vetni mindig ott, hol a haza boldogulásáról, valami nemzeti ügynek az előbbre viteléről van szó? Nem. Sajnos, ebben a lázasan haladó világban, mindenki csak saját magával van elfoglalva, vajmi keveset gondolunk egyébre. Az élet zajában mindent feledünk, mindent feláldozunk, csak hogy a saját ügyünket előbbre vigyük. Elvi meggyőződés? Az semmi! Valamely nemzeti eszmének a diadalra jutásán munkálkodni? Nem értünk rá! Élni kell első sorban. Most szívünkben a hazaszeretet szunnyad, mert hinni akarjuk, hogy nem vészett ki egészen. A mult dicsőségének oltárán vajmi keveset áldozunk s ha egy-egy nemzeti ünnepélyen részt is veszünk, az csak olyan szalmatűz, pillanatnyi föllángolás, mely hamar elalszik.

Pedig a mult dicsőségén, nagy tettein kell hogy tanuljon, okuljon a nemzet a jövő küzdelmére, ha ezt az ezeréves hazát meg akarja tartani.

Mert annak a nemzetnek, mely dicső multját, nagyjait feledni tudja, jövője nincs, nem is lehet.

Forgassuk csak történelmünk lapjait. Mennyi vér, mennyi dicsőség, mennyi áldozatkészség. Történelmünknek minden lapja, minden betűje vérrel van beírva: vérrel, dicsóséggel. Ennek az édes hazának nincs egy porszeme, melyet honfi vér ne öntözött volna, ne tett volna termékennyé. És ennyi áldozat, ennyi küzdelem hiába lett volna? Hiába hullott volna el ennyi vér? . . .

Tekintsük a jelent. Kárpátoktól Adriáig hallszik a bánatos sóhaj: hej, mert nem boldog a magyar . . . Ezrek, százezrek ragadnak vándorbotot, s idegenbe mennek új otthont, új hazát keresni, s akik itthon maradnak, azokat sem annyira a föld szeretete, mint inkább a szükség, a félelem köti ide. Évről-évre pusztul a magyar, s már a nóta is kihalni készül a nép ajkán, pedig ez fél halál, mert a magyar nép ajkán önként terem a dal. És mégis mi az oka, hogy minden eszme, mely a haza boldogulására vezetne, nem tud talajra találni, nem tud a nép szívében gyökeret verni? Kételkedő, félénk lett már a nép is. Nem hisz, megadta magát végzetének. Nos hát első sorban ebből a tespedésből kell felrázni, új életre kell kelteni, szívébe vissza kell adni a hitet, bizalmat, reményt, hogy hinni tudjon egy jobb jövőben. Munkára fel! Egyesítsen e nagy munkában a haza szeretete. Ebredjünk fel valahára a tespedésből, mert bizony-bizony bekövetkezik nagy Kölcseynek jóslata:

Vándor állj meg,
Korcs volt anyja vére,
Más nép került
A kihalt helyére,

Romlott, szivtelen ;
Az a nép, amely tanult izzadni
S izzadás közt hősi bért aratni :
Csak névben él,
Többé nincs jelen.

Csiki Albert.

Egyházi értekezletünk közgyűlése Tordán.

— Az értekezlet célja. —

Az erdélyi ref. egyházkerület Egyházi Értekezlete Tordán tartotta meg harmadik rendes közgyűlését, jul. 1. 2. napján. Az előbbiekhöz hasonlóan, az ügyszó méltóan, fényesen, sikerült ez is. Ezeknek a vándor gyűléseknek, s általában egyházi értekezleteinknek az a célja, hogy a szunyadozó hitéletet felpeszsditse, a protestáns öntudatot, egyházas buzgóságot egyházunk minden tagjában ébren tartsa. Mert, ha valaha volt szükség ezekre, úgy az az idő — most van. Nemcsak az egyház iránti lágymelegséget, közönyt értjük, a mely kisebb nagyobb mértékben mindörökké megvolt, hanem értjük azt az öntudatos, lankadatlan és az eszközökben nem válogató munkát, melyet a kath papság a protestantismus kiirtása iránt megindított. Meg kell tehát értetnünk, minden kálvinista emberrel, sőt e hazának minden fiával, hogy a protestantismus a tiszta keresztyéniséget képviseli. Jézus igaz tudományát akarja be-

plántálni minden szivbe, minden családba, hogy ezen az erős alapon épüljön fel egy egészséges magyar társadalom. Azt akarjuk, hogy amaz áldatlan harcz, gyűlölet, irigység, mely tiszta magyar népünket is, a vallásos kérdésekben, már szembe állította egymással: végképpen elenyészszék. Azt akarjuk, hogy legyen békesség, legyen egyenlőség felekezetek között és a szeretetnek lelke hasson át, egyesítsen minden embert. Azt akarjuk, hogy a magyar szabad, független legyen, mert csak így érheti meg e második ezer esztendő végét is.

No, de mind ez ki viheto-e, elérhető-e az evangéliumnak diadalma nélkül? A szabadság, egyenlőség, testvériség eszméi a Krisztus evangéliumában vannak. Ezt kell tehát első sorban diadalra juttatni. Egyházi értekezletünk minden egyes alkalommal ezeknek az eszméknek akar harczosokat szerezni, vagy a csüggedőkbe új erőt önteni. Tordai értekezletünk is ebben az irányban munkálkodott. Lefolyásáról adjuk a következő tudósítást.

A fogadtatás.

Az egyházi értekezlet elnöksége június 30-án délután 2 óra 27 perczkor indult Nagyenyedről, dr. Bartók György erdélyi ref. püspök, az értekezlet védnöke vezetése alatt. A vonaton való utazás minden állomásán sokan csatlakoztak az elnökséghez az értekezlet tagjai közül. Aranyos-Gyéresre négy órakor érkezett meg a vonat, ekkorra több mint száz főre szaporodott a társaság.

TÁRCZA.

Kiáltó szó.

— Irta: *Balázs József.* —

Ébredjetez föl álmotokból
Mind, a kik vagytok magyarok,
Elég volt már a tespedésből,
Egy szent munkába fogjatok ;
Egy szent, egy magasztos munkába :
Erőssé tenni a hazát,
Hevitsen föl honszerelem,
Szivetek mint láng hassa át :

Oh, mily átok fekszik rajtad,
Én édes, drága nemzetem,
Hogy nem látod a vést, amelynek
Árja téged körülveszen ? !
Mily átkos büvölés varázsa az,
Mely leköti erőidet,
Hogy összetett kezekkel nézd
A vést, amely feléd siet ? ! . .

Az idő nem várat magára,
Az szárnyakon repül, rohan ;
Mig fényed egyre halaványabb,
Sötét jövő tekint reád komolyan ;
Elleneid körülölelve,
Erősbödve hódítanak tért
S te vesztegelsz, zsibbadtan nézvén,
Tehetlenül, ki tudja mért ? . . .

Ki tudja mért ? . . . Nem volt elég tán
A bünhődés, a rosszharag,
A busuló égi hatalmak
Közönyben azért tartanak ?
Meg kell talán ujjalag látnod
A nemzetgyilkoló halált,
Melynek csapási alatt élted
Végzetessé több izbe' vált ?

Az ősatok még nincs feledve,
Nem tanultál még eleget,
Egy új élet-halál küszöbén,
Ujra meg kell vezeklened !
És e vezeklés nagy, szörnyű lesz,
Itt-ott mutatják a jelek.
Pusztul az ősi fészek, hajlék,
Nyelv és szokás idegenek . . .

Hol egykoron a hívők serege
Szivben, nyelvben magyar vala,

Aranyos-Gyéresen a tordai rendezőség nevében egy 15 tagú bizottság fogadta a vendégeket Gróf. Bethlen Bálint egyházmegyei főgondnok az enyedi egyházmegye nevében üdvözölte, dr. Bartók Györgyöt püspök rövid beszéddel felelt.

Ezután mindannyian kocsira ültek, hogy a Tordáig vezető nyolcz kilométernyi utat a gyönyörű tájékon keresztül kocsin tegyék meg. Hatalmas kocsisor indult meg a gyéresi állomásról. Elöl ötven főnyi lovasbandérium árvalányhaj süveggel, zászlókkal, gróf Bethlen vezetése alatt. Utána egy kilométernél hosszabb kigyózó sorban nyolczvan kocsin az érkező vendégek. A legelső négyesfogaton dr. Bartók György és gróf Bethlen főgondnok ültek.

Aranyos-Gyéresen a lelkészlak előtt Bartha Lajos ref. lelkész a gyéresi egyház nevében harangzugás közben üdvözölte a püspököt és a vendégeket. Ar.-Polyán határszélén is harangszó fogadta az érkezőket. Itt Bertalan József lelkész üdvözölte őket. Torda város határszélén dr. Betegh Miklós Torda-Aranyosmegye alispánja, a vármegye nevében az aranyosi hidnál pedig Csongovai Domokos h.-polgármester fogadta az értekezlet tagjait. A kocsik mozsárdurrogás közt vonultak be a csinos, fellobogózott városba, ahol az utcákon lelkesen éljenző tömeg hullámozott. A főtéren kapu állott, ahol Dulló János rendező-bizottsági elnök a tordai ev. ref. egyházak nevében tartott üdvözlő beszédet.

Az elszállásolási biztosok ezután szállásaikra vezették a vendégeket.

Este nyolcz órakor diszes fáklyászenével lepte meg az elnökséget a rendezőség. A főtéren keresztül a fáklyavivők menete a püspök lakása

elé vonult, ahol Lovassy Andor vm. főjegyző intézett üdvözlő szónoklatot dr. Bartók Györgyhöz, aki erre felelve, meghatottan mondott a tordaiaknak köszönetet, akik a lelkesedés és a magyaros vendégszeretet ilyen impozáns megnyilatkozásával fogadták a közéjük érkezőket.

Istentisztelet az ó-tordai templomban.

Jul. 1-én d. e. 10 órakor ünnepélyes istentisztelet volt az ó-tordai ref. templomban melyet ez alkalomra szépen feldiszitettek. A tágas templom alig volt képes befogadni az ünneplő közönséget. Az istentiszteletet gyülekezeti ének nyitotta meg. Ezután Füzi Sándor ó.-tordai református lelkész lépett a szószékre. Tartalmas, gyönyörű imádságban kérte az Ur segedelmét, mert az ő segedelme nélkül az építés munkája sikertelen, az építő karja erőtlen. Dr. Bartók György püspök lelkes alkalmi szónoklatot tartott. A feltámadt Jézust a tanítványok maguk között marasztalták, azzal, hogy: »Maradj velünk, mert esteledik.« Mennyivel nagyobb szükségünk van nekünk arra, hogy Jézus velünk legyen, köztünk maradjon ma mikor bűn kétség, közöny és gyengeség ostromolják a hitet és erkölcsiséget. Ebből a tételtől kiindulva formában, tartalomban egyaránt megkapó egyházi beszédet mondott, mely tüzevel, hangulatával magával ragadta a jelenlevőket.

Diszülés.

Ennek a beszédnek a benyomása alatt vette kezdetét az istentiszteletet nyomban követő diszülés.

Deési Gyula esperes, az egyházi értekezlet egyházi elnöke, az öröm és fájdalom vegyes érzelmeivel üdvözli a jelenlevőket. Örömmel a lel-

A templomok, üresen állnak,
Omladozik a vár fala . . .
A harangok ha szólnak is talán,
Itt-ott hiába' szólnak,
De sok helyütt végképpen némák,
Mert a hívők széthulltanak . . .

Az őrtüzek világa, fénye
A magasba nem juthat el . . .
Az őrállók veszélyszavára
Csak némaság, közöny felel . . .
Oh, mily sok lánglelkű apostol
Hullott s hull el meddő csatán,
Hány magyar szívet tört meg a kétség,
Köztük egy-egy vezérét talán?! . . .

A harcz nem új, régóta foly már
A nemzetelő küzdelem . . .
A végenyészet üvöltve zug
Bérczek között, a völgyeken . . .
És nincs sehol, ki meghallaná,
Ki szavával földörgene,
Hogy talpra álljon, nincs sziklabércz,
Árpád vérenek nemzete! . . .

De vannak ám sokan, vannak ám,
Kinek kezében hatalom,
De a sirásokhoz szegődnek

És szólnak esábitón, altatón . . .
Az ámitás hazug szavával
Magcsalnak téged nemzetem.
Mint bábót, pórázon vezetnek,
Mig egy parány erőd leszen . . .

Ne várd, ne várd a végső perczet,
Van még erőd, rázd meg magad,
Jogod jövőre csak úgy leend,
Ha ismét egy lész és szabad!
Mutasd meg, hogy sorsod fölött, te,
Egyedül te rendelkezél,
Neved a történet könyvébe:
Kardod villáma véste fel! . . .

Ébredjetez hát álmotokból
Mind, akik vagytok magyarok,
Elég volt már a tespedésből,
Egy szent munkába fogjatok;
Egy szent, egy magasztos munkába:
Erössé tenni a hazát,
Hevitsen fel honszerelem,
Szivetek, mint láng hassa át! . . .

kes fogadtatás és a nagy érdeklődés tapasztalására, fájdalommal amiatt, hogy az értekezlet szeretett diszelnöke, gróf Kuun Géza gyengélkedése miatt az értekezleten részt nem vehet. Az egyház szellemi életének fellendülésére irányuló törekvéseknek a gyümölcsei az ilyen egyházi értekezlet. Örömmel jöttünk ide, — mondotta — ebbe a városba, ahol a vallásos türelem szellemét három évszázad óta őrzik. Itt a mi munkánk, a mi törekvésünk nem lesz hasztalan. Nem anyagi javakért jöttünk, nem anyagi czélokért, hanem szent eszme terjesztéseért és munkálásáért. Rákóczi »Istenért, Hazáért, Szabadságért« jeligét viselő zászlója a mi zászlónk is, jeligéje a mi jeligénk is. Ezalatt a zászlóért, ezzel az imádsággal ajkunkon folytatjuk küzdelmünket, melynek ha Krisztus hitét hordozzuk magunkkal, nem maradhat el sikere. Az értekezletet megnyitja.

Nagy Károly kolozsvári teológiai tanár ezután a távollevő dr. Kuun Gézának, az értekezlet világi elnökének elnöki beszédét olvassa fel, mely költői fordulatokban, gondolatokban gazdagon lebilincselte a hallgatóság figyelmét. Alapeszméje a beszédnek az volt, hogy a protestánsizmus az erkölcsi tökéletességet a tudományos igazsággal és művészeti széppel egyesíti.

Jancsó Sándor nagyenyedi ev. ref. lelkész »Torda és a reformáció« czim alatt felolvasást tartott. Torda alapítását, fejlődési rendjét nagy történelmi tudással vázolta, azután bőven kiterjeszkedett a reformáció korszakára. Torda ebben az időben a felekezeti türelemnek és egyetértésnek példányképét nyújtotta. Ez a szellem uralkodik ma is, reméljük, hogy ez fog uralkodni ezentúl is.

Ezután Nagy Károly intézett még egy pár szót a jelenlevőkhöz. Jogosan igényt tarthatnak azok, akik érdeklődő figyelmükkel eddig megtisztelték bennünket, — mondta arra, hogy elmondjuk, kik vagyunk, mit akarunk, mi a célunk? A vallásos élet hanyatlásának felélesztése a kitűzött cél, »értekezletek«-et tartunk, hogy eszméket vessünk fel, eszméket ébresszünk. Ezzel a diszgyűlés véget ért. Szép és lélekemelő jelenet volt, amikor bucsuzóul az egész gyülekezet relállva, együttesen énekelte a magyar Himnuszot. A diszgyűlés után küldöttségek tisztelegtek dr. Bartók György püspök lakásán.

(Folyt. köv)

Isten ígéje.

A bűnbánatról.

Zsoltár 103. 12.

»Mely távol vagy a napkelet a napnyugtától, oly messze vetette tőlünk a mi bűneinket.« — Ha a zsoltáriró szent énekeit olvassuk, látjuk, hogy az egész mindenségből meríti képeit, a melyekkel

azt a nagy igazságot tünteti fel, hogy Isten megbocsátja a mi bűneinket. Az égre tekint, a mely a föld felett végtelen, mérhetetlen magasságban emelkedik s a mily magas az ég oly nagy az Isten jóvolta, — erre a meggyőződésre jut a természet szemlélésekor. — Ezsaiás is ilyen költői képekkel színezi ki Isten kegyelmét. Vérszínes a bűnök színe, hófehér az ártatlanságé. Ki ne értené ezt az elbűvölő, elvarázsló költői nyelvet, a melyen a zsoltáriró s a próféta szól hozzánk? »Eltörölöm a te álnokságodat mint a felhőt, a te bűnödöt, mint a ködöt.« — Mily megnyugtató ez a kép.

Láttad-e már kedves olvasóm azt a gyönyörű égi tüneményt, a mikor a nap diadalmaskodó sugarai áttörnek s szét oszlatják a felhőket? Mily nyugtalan lesz a felleg? Hogy oszladozik s repül tova csodálatos mesebeli alakokat képezve? Kevés idő múlva aztán eltűnik minden a láthatárról, — a felhő is, a köd is. Így törekedtek a próféták, Isten emberei arra, hogy a földtől az égig emelkedő betűkkel fejezzék ki azt a gondolatot, hogy »Van egy Istenünk, a ki a bűnt megbocsátja«.

A görög bölcsek másképp beszéltek erről a tárgyról. Arisztoteles azt mondja: »Az istenség nem azért van, hogy szeressen, hanem hogy szerettesse.« Egy másik bölcsek pedig ezt mondja: »A bosszúállást az Istennek csak maguk számára tartották fenn, mivel ez a legédesebb a világon.« — A harmadik így szól: »Az istenség nem felejt el az igazságtalanságot s örökre gondol az elkövetett vételre.«

A legszerencsétlenebb emberek volnánk, ha ilyen Istenhez kellene folyamodnunk. A klaszikus pogányság eme nyilatkozataival szemben az evangelium felemel, megnyugtató, s megvigasztal azokkal a magasztos kijelentésekkel, a melyet Isten bűnbocsátó kegyelméről szólnak. Mily más képen szól ez a hang: »Jöjjetek én hozzám mindnyájan, kik megfáradtatok . . . én megnyugosztalak titeket.«

Ugy hangzik ez az evangeliumige a pogányságkor felfogásával összehasonlítva, mint a fülemile éneke a varjak káromlásával szemben.

Ilyen modern pogányok élnek köztünk is. Isten bűnbocsátó kegyelme nélkül akarják elsimitani a bűn nyomait. Elfelejtik, hogy Isten ígéje csak a szorongatott, zaklatott szívűeknek szól Isten bűnbocsátásáról. Bánat nélkül keresik a lelki nyugalmat. Ez pedig így nem jó el soha. Ohajtának a méhet fulánk nélkül s nem gondolják meg, hogy a méh fulánk nélkül — csak halott.

A ki az evangelium mézét a sebet ejtő fulánk nélkül óhajtja, az csak önmagát csalja meg, mert majd eljő az idő, a mikor borzadva ébred fel öncsalódásából s belátja azt, hogy igazságot keresve csak üres frázisra építette lelki nyugalmat.

Az igazi bűnbánat csak Krisztuson alapulhat. Ha keresztre feszítettünk mi is, mint ő, —

GÁBOR ÁRON.

ha végig járjuk a szenvedés, az önmegtagadás utját, mint ő, — csak akkor érezhetjük a bünbocsánat engesztelő hatását.

Tehát ne engedje senki se magát tévutra vezetetni a világ gyermekeinek szokásos mondása által: »A bünbánat a legnagyobb jellemtelenség, az egyénnek ingadozása s eltérése önmagától.« Igaz, úgy van, de csak is a romlott és tönkrement egyéntől való eltérés a bünbánat s visszatérés az emberiség örök, szent ideáljához, a mely legtökéletesebben Jézus egyéniségében nyilvánult. E szerint a bünbánat nem jellemtelenség, hanem ellenkezőleg jellemképzés. Nagy tanúságot tesz erről Pál apostol, Péter, Kálvin és Luther élete is. A ki igazán keresztyén jellemet akar elsajátítani, ezt csak is a bünbánat által érheti el. Kezd el kedves barátom még ma ezt a bünbánatos jellemképzést önmagadon s nemsokára érezni fogod, miként szabadulsz meg a szolgaság s zsarnokság jármából a melyet a divat, a kor izlése, a politikai szellem akasztott nyakadba. Igazán szabad emberek csak az önvizsgálat s bünbánat csendes, magányos óráiban születnek.

A hosszas intés és feddés gyakran felesleges. Annak a gyermeknek sebére, a ki kezét elégette balsam-cseppel öntök. Vad kinzás volna, ha ilyenkor hosszas prédikációt tartanék előtte a tűz veszedelmes voltáról. Megtartja ő maga azt a feddő beszédet. Jézus is a nagy bűnös nőnek, a ki hallgatva tette meg bünbánatát Jézus előtt, csak ezt mondá: »Eredj el és többé ne vétkezzél.«

De vajjon a megbocsátásra *elfelejtés* is következik. Megbocsátani és elfelejteni a vett sérelmet, ez a két eszme párosával jár. Elfelejtí-e Isten a mi bűnünket, ha vettük bünbocsánatát?

Magyarázzuk ezt meg az emberi életből vett példával. Az emlékezés nem halad egyformán az érzéssel. A szív világából kitörlődött már rég egy pont, a melyre csak emlékezet hívja fel figyelmünket. Gyakran kicsiség, egy madár éneke, egy dal, egy hang, egy elszáradt virág rég elfelejtett történeteket elevenít fel. Erre nézve azt jegyezzük meg, hogy Isten megbocsát és elfelejti a mi vétkeinket, de meghagyja a bűnnek nyomait a mi lelkünkben. E nyomok nem égetnek, nem kínoznak többé, de figyelmeztetnek s óva intenek a további vétkezéstől.

Isten elfelejti a mi bűneinket. A bünbánat s töredelmes önmagában szállás után lehull az a válaszfal, a melyet a véték állított a mennyei atya s a földi gyermeke közé. De arra kell törekednünk, hogy így megszentelődve, kibékülve Istennel állandó jelleget öltösn a megjavulás. Ezt csak szigorú ellenőrzés, éberség s imádkozás által lehet elérni.

Király Béla.

Hazai krónika.

Országgyűlés. *Julius* 1-én napi rend előtt *Rakovszky* István arra kéri a miniszterelnököt, hogy az 1899. évi XXX. tör. felől nyugtassa meg

a nemzetet. Ebben a törvényben az van, hogy ha 1907-ig Ausztriával nem sikerül kiegyezni, Magyarországnak fenmarad a joga, hogy az önálló vámterületet életbe léptesse. Héderváry pedig olyan forma kijelentést tett, hogy ezt a törvényt, az önálló vámterület kárára, meg akarja változtatni. A *bán* azt feleli, hogy esze ágában sincs azt a törvényt megváltoztatni, csak arra akar fölhatalmazást kérni, hogy önálló vámtarifa nélkül is tárgyalhasson a külső országokkal. *Rakovszky* elfogadja a *bán* magyarázatát. *Kossuth* Ferencz e törvényben az ország érdekeinek biztosítékát látja. Erről lemondani nem szabad. *Nessi* Pál azt kérdezi az új honvédelmi minisztertől, hogy mit akar a póttartalékosokkal? Be hívják-e a nyáron, vagy nem? *Kolozsváry* honvédelmi miniszter azt mondja, hogy most nem adhat választ, mert az ügyet nem ismeri. Napirenden *Barabás* Béla élesen támadja a Héderváry programját. Kijelenti, hogy a küzdelmet nem adják fel, míg nemzeti engedményt nem kapnak. *Tomasics* Miklós új horváth miniszter azt bizonyítja, hogy ő mennyire szereti a magyarokat. (Ezt talán még maga sem hiszi el.) *Eötvös* Károly remek beszédben kijelenti, hogy a *bán* bumutatkozását nem veheti tudomásul, programjának a parlamentben nincsenek hívei. Megrója, hogy nem öltözött diszmagyarba a bemutatón. Ezt a nemzet megérdemelte volna.

Jul. 2-án, bejelentik, hogy a király döntött a kvóta arány hordozásában. Magyarország fizet minden koronából 33.34 fillért. Ausztria pedig: 66.65 fillért. *Rátkay* és *Ugron* kifogásolják a királyi döntést. *Kolozsváry* honvéd miniszter jelenti, hogy a póttartalékosok behívását megakadályozta, a rendeletet vissza vonta. *Kossuth* Ferencz arra kéri a bánt, hogy legyen jó és ne változtassa meg az 1899. XXX. törv.-cikket. *Héderváry* azt feleli, hogy ezt csak végső szükségben tenné. *Polonyi* Géza azt mondja, hogy a *bán* eddigi szereplése olyan volt, melyért csak támadni lehet. Ha a *bán* a nemzeti követelményeket nem teljesíti: támadni is fogja.

Jul. 3-án, *Babó* Mihály bejelenti, hogy a küzdelmet folytatja. *Hieronimy* Károly arra kéri a Házat, hogy a veszekedéssel hagyjon föl, ezt kívánja az ország érdeke. A veszekedés gyöngíti az alkotmányosságot, e nélkül pedig kormányozni nem lehet az országot. *Csávolszky* Lajos hevesen támadja a bánt és *Kossuth* Ferenczet. Ez utóbbi azért, mert nemzeti engedmények nélkül leszerelt.

Jul. 4-én, *Olay* Lajos kezdi a vitát. Támadja a bánt, mert a rendőrség letépte a szociálisták plakátjait. A *bán* azt jelenti, hogy nincs tudomása róla, de, ha törvénytelenység történt, megtorolja. *Okolicsányi* László csatlakozik a azokhoz, kik a harcot folytatják. Ezután *Várady* és *Zboray* interpelláltak.

Világkrónika.

I. Péter, szerb király ünnepélyesen elfoglalta a szerb trónt. Tiszteletére nagy ünnepeket csaptak. Öröm mámorban uszott egész Szerbia. Mintha semmi sem történt volna, úgy van minden. Nem lett háboru. Nem fejezték le a gyilkosokat. Nem tiltakoztak az uralkodók. Sándor királyt elfeledték. Vajjon tanult-e ebből I. Péter.

Sándor király vagyonát illetőleg, Péter király és a kormány tagjai között nézeteltérések merültek fel. Míg a király a vagyont Sándor király örököseinek akarja kiadni, a kormány konfiskálni szeretné azt. A kérdés eldöntésénél az orosz követ tanácsát ki kéri és az előzmények után ítélve, az ügy a király akarata szerint fog elintézését nyerni. Drága királyné vagyonát, testvérei a Lunyevicza leányok örökölték, a kik már ki is költöztek az országból.

Amerikában, *Hoppmer* városkában olyan nagy felhőszakadás volt, hogy az árvíz ötszáz embert vitt el.

Ferdinánd bolgár fejedelemről az a hír kel szárnyra, hogy a trónról lemondani készül. Év járadékul 600 ezer frankot kötött ki és követeli négymillió frank építkezési befektetésének a megtérítését. Lemondásának oka állítólag a maczedon zavarok.

Ausztriában is kiütött a kormányválság, mire okot az osztrák véderő javaslatok szolgáltatottak. Ott ugyanis már előre elfogadták volt az ujoncz emelést és most előállott a zavar, mivel nálunk egyelőre elejtették. Körber miniszterelnök beaata lemondását.

Egyházi élet.

Tudomány és vallás. A Pesti Napló udvarhelyi tudósítója — úgy látszik — zokon vette, hogy nem helyeseltük az Udvarhelymegyei Múzeum Egyesületnek azt az eljárását, hogy felolvasó gyűlését vasárnap délelőtt 10 órára, tehát a helyi szokás szerint templomozás idejére hirdette. Némi gunnyal jegyzi meg, hogy »Szerencsése a Kisfaludy-társaságnak és Petőfi-társaságnak, hogy nem e városban van székhelyük, mert őket már rég anathema alá vetette volna, vasárnap délelőtti felolvasó üléseikért a nevezett ujság.« Emberi természetünkben van, hogy ha helytelen dolgot cselekszünk, nem igen ismerjük be a helytelenséget, hanem mentséget keresünk és nagy megnyugtatónkra szolgál, ha rámutathatunk valakire, hogy ő is így cselekszik. Csakhogy az a baj, hogy ez által a helytelenség nem válik helyessé, mert a helytelenség, akárhányan követik is el, mindig helytelenség marad. *Ünnep napon, templomozás ideje alatt, a hívők figyelmét előre kiszámított terv szerint más irányba terelni* a legenyhébb kifejezés szerint Udvarhelyen is, Budapesten is, az Udvarhelymegyei Múzeum-Egyesületnek is, a Kisfaludy társaságnak is, a Petőfi társaságnak is, meg akárhol akárkinek helytelenség. Ez a mi meg-

győződésünk s ennek a felfogásnak helyességét igazolja a kereskedelmi Miniszter ur legújabb rendelete, mely szerint a kereskedések vasárnap délelőtt ezentul csak 10 óráig tarthatók nyitva. Talán csak nem gondolja a Pesti Napló t. tudósítója, hogy a Miniszter ur ezen rendelet kibocsátásával a Kisfaludy-társaság felolvasó gyűléseire gondolt!?

Reményünk van, hogy a Belügyminiszter urnak is eszébe jut a vasárnapi hivatalos órák hasonló szellemben való szabályozása.

Az udvarhelyi ref. egyházmegye jul. 8-án rendkívüli közgyűlést tartott, melynek legfőbb tárgya az esperesi szék betöltése volt. A kögyűlés többsége Péter Károly, alsósófalvi ref. papot, eddigi főjegyzőt választotta meg esperesnek; míg a főjegyzői helyet Csia Kálmán etédi pappal töltötte be. Szerencsét kívánunk az új hivatalnokoknak.

Apróságok.

— **A kávé, mint gyógyszer.** —

Körülbelül egy év előtt Kolumbiából az a hír érkezett, hogy dr. Restrepo orvos a kávémagvak burkából készített oldattal kezelte a maláriát és nagyon jó eredményeket ért el. Az európai orvosok eleinte kételkedőleg csóválták a fejüket, a kolumbiai angol konzulátus utána járt a dolognak és a kávégyógyítással elért eredményeket megerősíti. A délamerikai orvos az orvosszerének nagy hatásáról oly esetekben győződött meg, amikor a chinin már nem használt. Először 45 gramm burkából ki nem felett kávészemet megtöri és 100 grammot vízben feloldott. Ez oldatot öt percig vízben forralta, átsűrte és hat adagba osztotta. Ezt az oldatot a bőr alá fecskendezte és öt súlyos esetet kezelt így módon. Mind az öt beteg, akiknek az életéről az orvosok már lemondtak, meggyógyult. Később Restrepo a kávészemek burkát egyedül használta. Már sok száz maláriás beteget kezelt az új gyógymóddal és egy halálesete se volt, hanem valamennyi meggyógyult. Restrepo állítja, hogy a kávéburok főzetével az influenzát is sikeresen lehet gyógyítani.

— **A horkolás ellen.** —

Egy német orvosi lap írja: A horkolás gyakran nem rossz szokás, hanem betegségnek a következménye. A gyermekek akkor horkolnak, ha mandulájuk meg van dagadva vagy náthások és így alvasközben szájukon át kénytelenek lélegzetet venni, ami nagyon egészségtelen. Ez tehát csak egy okkal több, hogy a horkolást, mely mások éjjeli nyugalma zavarja, megakadályozzuk. A horkolás főoka a nyitott száj és megfigyelték, hogy a horkoló alsó állkapcsa leesik. Így állván a dolog, legegyszerűbben úgy lehet a horkolást megakadályozni, ha a horkoló állát lefekvés előtt felkötjük. Egy német orvos már külön e célra ruganyos és a fej nagyságához hozzáigazítható készüléket szerkesztett, melynek alsó részében az állkapcs kényelmesen pihen, de le nem csuszhat.

Ez a készülék a horkolást biztosan megakadályozza és egyben arra is jó, hogy a gyermekeket, kik szájukat nyitva szokták tartani, erről le szoktassuk.

Mai képünkhöz.

Kegyeletes szép ünnepély folyt le jul. 2-án *Eresztevény*, Háromszék megye kicsiny községében. Ezt az ünnepélyt *Gábor Áronnak*, az ágyu öntő székely hősnek az emlékére szentelték, halála évfordulóján. 1849-ben, midőn Erdély egészen az ellenség kezébe volt, már csupán a kis Háromszék tartotta magát vitében, bátran. Azonban, a hős székelyfiuknak sem volt lőszerük és kellő számú ágyujok. Ekkor elő állott *Gábor Áron* és a tornyokból leszedett harangokból ágyut öntött, lőport készített és úgy látta el hadi szerrel a székely honvédeket. Mind hiába, az ellenség erősebb volt. Maga az ágyuöntő hős is elesett el a *kökösi* hidnál 1894. jul. 2-án. Az ünnepély lefolyása a következő volt: *Gábor Áron* sirjánál az egybegyűlt nagyszámu közönséghez *Bitai Géza* egerpetaki ev. ref. lelkész intézett magas szárnyalásu beszédet, amelynek elhangzása után a közönség a Himnuszt énekelte. Ezután *Volloncs Miklós* ev. ref. lelkész mondott hazafias érzésektől áthatott emlékbeszédet. A háromszéki egyetemi hallgatók nevében *Csutak István* teologus emlékezett meg lelkes beszédben *Gábor Áron* vitézségéről s hősies haláláról. Incze *Gábor* teologus szavalt utána alkalmi költeményt, mire a siremléken elhelyezték a »Székely-Társaság«, a »Kossuth-asztaltársaság« díszes koszoruit. Nagy Béla joghallgató szavalata után jól sikerült hazafias ünnepélyt a közönség a Szózáttal zárta be. A szereplőknek s a megjelent közönségnek a 48-as honvédek nevében *Tuzson János* honvéd mondott meghatottan köszönetet.

Vegyes hírek.

Olvasóinkhoz. A »Vasárnap« ezen számát még mindenik régi előfizetünknek megküldöttük, akár ujította meg az előfizetését, akár nem. Szívesen kérjük olvasóinkat a lap járatása felől miniket értesítsenek. A ki nem teheti, hogy most előfizessen, mi készséggel várunk, míg majd a jó Isten kirendeli az előfizetés árát. Azt óhajtanok, ha ama ssekélyke két korona senkit se tartana vissza a »Vasárnap« olvasásától. A »Vasárnap« előfizetése jul. 1. decz. 31-ig 2 korona, jul. 1-től szept. 30 ig 1 korona. A ki hasznos, komoly és vallásos ujságot szeret olvasni, az fizessen elő a »Vasárnapra.« Régi előfizetőink pedig igyekezzenek azon, hogy maguk mellé, ismerőseik között, még szerezzenek egy-egy előfizetőt.

Éljen a magyar nyelv! A képviselőház közelebbi ülésén *Barabás Béla* egy ivet köröztetett, melynek szövege ezzel kezdődik: *Éljen a magyar nyelv!* A szövegben az foglaltatik, hogy aki alá-

írja, kész a nemzeti követelményekért tovább folytatni a harcot. A képviselők lelkesedve adják tovább az ivet és gyül, egyre gyül azok száma, kik készek harcolni a nemzeti követelményekért, első helyen a magyar nyelvért. A legutóbbi házi háborúság a függetlenségiéknél kissé gondolkozóba ejtette az országot, hogy talán megbomlik a küzdők csatasora és vége a nemzeti követelményeknek. A harcolni akarók sorompóba álltak és lelkesedve gyűjtik a harcosok neveit. A jelszó: *Éljen a magyar nyelv!* . . .

Ki a kisbirtokos? A budapesti kereskedelmi és iparkamara azt a kérdést intézte egy esetből kifolyólag a kereskedelmi miniszterhez, hogy kit lehet hivatalosan kisbirtokosnak nevezni? A miniszter a kérdésre azt a feleletet adta, hogy minden olyan mezőgazda kisbirtokos, kinek földbirtoka meg nem haladja a 100 katasztrális holdat.

Véres verekedés. Csiktusnád községben 1903. június 2-ikán d. u. 5 óra tájt véres ütközet volt a csiktusnádi és a csikcsatószegei fiatalság között. A verekedés oka a somlyói bucsunál történt heves szóváltás volt, mely a fenti két község legényei között lefolyt. Csatószegeiek boszut forralva jöttek el június 2-án Csiktusnádra a táncba, még pedig jól felpálinkázva és kifent bicskokkal és kaszahegyekkel felszerelve. Egész uton — mind azt hangoztatták — hogy ma »Tusnádön vért iszunk.« A tusnádi legénység, megsejtven — a másik — gonosz szándékát — a tánczhelyiségből kivonult, de kimentek utánuk a csatószegeiek is, és kint a kapunál farkas szemet néztek mintegy negyed óráig, erre, a csatószegeiek megindultak felfelé az utcán a tusnádiak követték őket s kövekkel dobálták az uton a futásnak eredt csatószegeiket mintegy kilométer távolságban a falu felső részétől megszorították és itt aztán kövel, doronggal, bicskával kiméletlenül vágták, szurták, ütötték egymást. Egy csatószegei legény sebeibe másnap bele is halt. A csikcsatószegeiek is körülbelől 15 tusnádi legényt megszurkáltak. Tusnádön ember emlékezet óta ilyen verekedés nem volt. A verekedést több mint 250—300 ember nézte. Az ütközet 2 óránál többet tartott. A csendőrség már több fiatal legényt bekísért és erélyesen folytatja a nyomozást.

Három napig ég és föld között. Borzalmas helyzetben volt három napig, mint *Kassáról* írják, egy áji pásztorfiu. *Balázs János* e hó 18-án a szádélói völgyet szegélyező áji fensikon legeltette gazdája marhát s a hegyszakadék szélére állva, letekintett a völgybe. A kis fiu hirtelen megszédült s a mélységbe zuhant. Esés közben ruhájánál fogva megakadt egy cserjében s a fején több helyen véresre sebezve három napig lebeget ég és föld között. A ragadozó madarak ott keringtek fölötte és sebektől borított fejét a nyári férgék teljesen bevonták álczáikkal. Vasárnap délelőtt arra járt *Pincsák Mihály* szárazpataki fűrészmunkás s a magasban keserves nyögést hallott. A hang irányában kutatni kezdett, de nem látta meg a sűrű bozótban fennakadt gyermeket. Hazaérve egész éjjel az a gyermeknyöszörgés kísértette.

Hajnalban újra fölkereste azt a helyet, ahol előző nap a gyermeksírás megütötte a fülét. Hosszu és fárasztó keresés után megtalálta most a kis fiút, aki már akkor a halállal vívódott. A jószívű munkás bevitte a gyermeket Tornára s ott dr. Óváry Pál községi orvos ápolására bizta. Az orvos gondosan kitisztította s bekötöszte a pásztorfiu sebeit, aki már tul van a veszélyen. A hir hallatára gróf Hadik Jánosné gazdagon megjutalmazta a nemes-szívű napszámot, aki a kis fiu életét megmentette. A nyolcz éves gyermek gazdája ellen, aki a fiut azon veszedelmes helyen magára hagyta, három napi eltünése után sem kereste s eltünését a hatóságnak nem jelentette be, megindították a bűnvádi eljárást.

Kincsek a hegedüben. Ugyancsak kellemes meglepetés érte Wilda charlottenburgi kereskedőt. Körülbelül egy hónappal ezelőtt meghalt a kereskedőnek sógora, akit általában nagyon vagyonos embernek tartottak. Ámde mily nagy volt a meglepetés, mikor átkutatták az elhunyt holmijait és csupán 200 márka készpénzt tudtak csak felkutatni. Senki sem bírta elképzelni, hogy hová tehetette az örökhagyó nagy vagyonát. Az ingóság öszerakása alkalmával találtak egy hegedüt is, melylyel az örökséget »élvező« kereskedő egyik gyermeke oly dühösen játszott, hogy a hangszer hamarosan kettétört. És a törött holmiból egy tekercs hullott ki, melybe 64.000 márka értékű papírpénz volt takargatva.

Egyiptomi csapás. Tüznél, viharál nagyobb veszedelem sujtotta Jászkisér községet. Az egész határt ellepték a vetéseket pusztító szöcskék és az életet letarolták a földekről. A jászkiséri előjáróság nemtörődömsége a baj okozója. Körülbelül kétezer hold kitünő termést ígérő földet a szó legszorosabb értelmében letaroltak a veszedelmes állatok. A lakosság most már hiába küzd az egyiptomi csapás ellen: kétségbeesett törekvése semmit sem használt. Most már a szomszédos, virágzó jászapáti községe is remeg a rázuduló veszedelemtől és segítséget kért a földmívelési kormánytól, melynek következtében Jablonszky miniszteri biztos tegnap délben Jászkisérre érkezett.

Égő ember az országuton. Csomból József csehi gazda június 15-én Sümegen egy üveg spirituszt vett s gyalog ballagot vele hazafelé. A várréti táján elérte egy csehi szekér, amelyen két legényke ült. Amint Csombó elhelyezkedett a szekéren, az üveg valahogy eltört s tartalma a szekérbe ömlött. Ugyanekkor — mint állítja — az égő szivar kihullott a szájából s ettől megnyuladt a szesz. Elég az hozzá, hogy Csombó ruhája egyszerre lángba kapott. A szerencsétlen ember rögtön leugrott a szekérről s iparkodott ruháját eloltani. A legénykéek megfélekedve Csombó életveszélyes helyzetéről, szekerüket védték s a fenekén égő szalmát iparkodtak eloltani. Szerencsére arra hajtott Nagy József csehi tanító Megdöbbenve látta, hogy az uton egy ember teljesen lángban van. Lóhalálban odahajtott a Csombó égő ruháit letépte. A szegény ember ekkor már súlyos sebeket szenvedett. Karja, lába elégett;

haja, bajusza, szemöldöke lepörzsölődött. Bevitték a kórházba, a hol élet-halál között van.

A sah kincsei. A sah mesés kincseit egy két méter hosszú és öt méter széles kamarában őrzik. Azt mondják, hogy ezeknek a drágaságoknak értéke száznegyvenmillió korona. A gyöngyöket, rubintokat és smaragdokat tálakban tartják. Csodálatos a régi perzsa korona is, amelynek az alakja virágvázához hasonlít és a tetején egy tyuktojás nagyságu csiszolatlan rubint van. A kincseskamrában van egy perzsa öv, amelyen a drágakövek sulya összesen tizenolcz font. Két kardhüvelyt őriznek ott, amelyek egyenkint öt millió koronát érnek. Egy teljesen gyémántokkal kirakott tokon nincs egy gyémánt darab sem, amely kisebb felnöt férfi kisujjának a körmenél. Ott van ebben a mesebeli kincseskamrában a világ legszebb türkize amelynek hossza öt-hat centiméter és teljesen hibátlan, ezenkívül még ritka nagyságu zafirok, mogyoró nagyságu rubintok és és gyöngyök és körülbelül száz darab smaragd, amelyeknek a felülete három négycentiméter nagyságu. A legnagyobb smaragd oly nagy, mint a szerezsendió és beléje van karczolva az összes királyok neve, akiknek valaha birtokában volt. A legnagyobb gyöngynek, a mely a kincsek közt van, egymilliókétszázezer korona az értéke.

A Kossuth-szobor. A főváros napokban közgyűlést tartott, melyen szóban került a Kossuth-szobor és a Szabadság-szobor elhelyezése. A tanács azt a javaslatot terjeszti elő, hogy az utóbbit a Szabadság-tér északi részén, a Kossuth-szobrot pedig az Országház főhomlokzata előtt, a főbejárással szemben levő téren helyezték el, illetőleg most, a pályázat hirdetésekor ezeket a helyeket jelöljék meg. A közgyűlés ehhez az előterjesztéshez egyhangulag hozzájárult.

A halottégetés. Több osztrák város megbizottja gyűlést tartott kedden, a legujabb osztrák mozgalom, a halottégetés ügyében. A gyűlésen több egyetemi tanár és képviselő is jelen volt. Dr. Pallester Pál jegyző kimerítő jelentést tett a halottégetésről, melynek kivivására ugy egészségügyi és gazdasági szempontjából is törekedni kell. Már csaknem a legtöbb kulturállamban meg van honosítva a nem kötelező halottégetés, sőt Oroszországban is megengedték a japánok kívánságára. A jegyző beszámolt ezután az osztrák halottégető egyesület működésének eredményéről. Bejelenté, hogy Grác, Prága, Reichenberg, Aussig és Mährisch-Osztrau városok képviselőtestületei elhatározták, hogy halottégető kemenczét építenek, 69 városi képviselőtestület másfél millió lakossággal nyilatkozott a halottégetés mellett. Végül még kifejté, hogy a nem kötelező halottégetés behozatalára Ausztriában törvényes akadály nem forog fönns s a kormány a halottégetés jogát már azzal is elismerte, hogy megengedte az Ausztriában meghalt emberek holttesteinek külföldön való elégetését. A gyűlésen határozati javaslatot fogadtak el, melynek értelmében a városi képviselőtestületek megbizottjai feliratban kérték a kormányt, engedje meg a halottégetés behozatalát és halottégető kemenczék felállítását.